

جایگاه ماه رمضان در خطبه شعبانیه پیامبر(ص)

مدرس دانشگاه بوعلی سینا به بررسی جایگاه ماه مبارک رمضان براساس خطبه شعبانیه پرداخت و گفت: فضیلت اعمال در این ماه، دعوت به اخلاق نیک، آسان‌گیری بر دیگران و پرهیز از گناه از جمله مهم‌ترین ویژگی‌ها و نکات این ماه مبارک است.

مدرس دانشگاه بوعلی سینا به بررسی جایگاه ماه مبارک رمضان براساس خطبه شعبانیه پرداخت و گفت: فضیلت اعمال در این ماه، دعوت به اخلاق نیک، آسان‌گیری بر دیگران و پرهیز از گناه از جمله مهم‌ترین ویژگی‌ها و نکات این ماه مبارک است.

مسعود رستنده مدرس دانشگاه خطبه شعبانیه خطبه ای از پیامبر اکرم(ص) درباره فضیلت ماه رمضان است. از آنجا که این خطبه در آخرین جمعه ماه شعبان ایراد شده به خطبه شعبانیه معروف شده است. این خطبه به رعایت حال زیردستان و نیازمندان، کنترل چشم و گوش و زبان، تلاوت قرآن کریم و صلوات و یاد قیامت دعوت کرده است.

تعبیر معروف «رمضان ماه میهمانی خدا» و «خواب روزه دار عبادت است» با استفاده از مضامین این خطبه گفته شده است. پیامبر(ص) در انتهای خطبه، در پاسخ به سؤال امام علی(ع)، دوری از گناه را برترین عمل در ماه رمضان معرفی کرد و از شهادت وی در این ماه خبر داد.

این خطبه را امام رضا(ع) با سلسله سند که از طریق امامان قبلی به امام علی(ع) می‌رسد، نقل کرده است. متن این سخنان علاوه بر نقل در کتب حدیثی به صورت مجزا نیز با ترجمه و شرح منتشر شده است. برای بررسی نکاتی که در این خطبه مطرح شده، خبرنگار ایکنا از همدان، با مسعود رستنده، معلم قرآن و مدرس دانشگاه بوعلی سینا گفت وگویی کرده است که مشروح آن را در زیر می‌خوانیم:

ایکنا _ درباره جایگاه ماه مبارک رمضان توضیح بفرمایید.

امام باقر(ع) فرمودند: «لکل شیء ربیع و ربیع القرآن، شهر رمضان برای هر چیزی بهاری است و بهار قرآن ماه مبارک رمضان است. ماه رمضان ماه قرآن است ماه نزول قرآن است زیرا آغاز نزول قرآن بر قلب نازنین پیامبر گرامی اسلام(ص) در شب قدر بوده است.

در این ماه خداوند متعال رحمت خود را برای بندگان ارزانی داشته است. پیامبر گرامی اسلام(ص) در جمعه آخر ماه شعبان المعظم خطبه ای را می‌خوانند که به خطبه شعبانیه معروف است. در این خطبه می‌فرمایند: «ای مردم این ماه همراه با برکت و رحمت و مغفرت به شما روی آورده است.» ماهی که نزد خدا برترین ماه‌ها و روزهای آن برترین روزها و شب‌های آن برترین شب‌هاست. ساعات آن برترین ساعت‌هاست.

پیامبر گرامی اسلام(ص) ادامه می‌دهند که این ماهی است که در آن شما به میهمانی خدا دعوت شده اید و در آن از اهل کرامت الهی قرار داده شده اید. حضرت می‌فرماید: «تَقَسَّیْ هَای شما در ماه مبارک رمضان تسبیح است خواب شما در این ماه عبادت است اعمال شما در این ماه مقبول است و دعای شما در این ماه مستجاب است.»

سپس حضرت می‌فرمایند: «پس از خداوند با نیت‌های راستین و دل‌های پاک درخواست کنید که شما را در روزه داری و تلاوت کتابش موفق بدارد. زیرا بدبخت کسی است که از آموزش خدا در این ماه محروم بماند.» بنابراین باید یک استفاده اجتماعی و فرهنگی از این ماه مبارک بکنیم با گرسنگی و تشنگی خود در این ماه گرسنگی و تشنگی روز قیامت را به یاد بیاوریم.

پیامبر(ص) در این خطبه می‌فرماید: «به فقرا و نیازمندان صدقه دهید بزرگان خود را گرامی بدارید به کوچک ترهائیان رحم کنید. پیوند خویشاوندی را حفظ کنید. زبان خود را نگه دارید. چشم و گوش خود را از آنچه نباید ببینید و بشنوید بیوشانید.»

حضرت می‌فرمایند: «بر یتیمان مردم مهربانی کنید تا بر یتیمان شما مهربانی شود از گناهان خود به درگاه خدا توبه کنید و دست هائیتان را در نماز به دعا بردارید که در این ماه بهترین لحظاتی است که خداوند با نظر رحمت به بندگان رو می‌کند. اگر او را بخوانید اجابتان می‌کند و اگر او را صدا بزنید جوابتان می‌دهد.»

ایکنا _ براساس احادیث، برترین اعمال در ماه مبارک رمضان چه اعمالی است؟

پیامبر(ص) در خطبه شعبانیه می‌فرمایند: «ای مردم هرکس اخلاق خود را در این ماه نیکو کند خداوند در قیامت بر او آسان خواهد گرفت. هرکس در این ماه بر زیردست خود آسان بگیرد خداوند در قیامت حسابش را آسان خواهد گرفت. ای مردم درهای بهشت

در این ماه باز است از خداوند بخواهید که آن ها را بر روی شما نبندد. درهای جهنم بسته است از خدا بخواهید که بر روی شما باز نکند. شیاطین در این ماه دربندند از خدا بخواهید که آنها را بر شما مسلط نگردانند.»

در همین اثنا امیرالمومنین(ع) برخاستند و فرمودند: یا رسول الله برترین عمل در این ماه چیست؟ پیامبر(ص) فرمودند: «ای ابالحسن برترین عمل در این ماه پرهیز از گناه است.»

براساس خطبه شعبانیه، پنج نکته را می توانیم از آن استخراج کنیم. اولین نکته اینکه این ماه یک ماه مهمانی خداست این ماه فرصتی ویژه است برای انسان ها که به خداوند نزدیک بشوند و از رحمت الهی برخوردار گردند.

دومین نکته ای که از این خطبه شریف دریافت می کنیم فضیلت اعمال است که کوچکترین اعمال در این ماه پاداش بزرگ دارد پیامبر (ص) فرمودند: «اگر در این ماه یک آیه شما تلاوت کنید گویی که یک ختم قرآن در ماه های دیگر انجام داده اید.»

سومین نکته ای که از این خطبه به دست می آید دعوت به اخلاق نیک است، مهربانی، صله رحم، پرهیز از گناه و کمک به نیازمندان و اعمالی از این قبیل.

چهارمین نکته آسان گیری بر دیگران است هر کس به زیردستان خود آسان بگیرد خداوند بر او آسان می گیرد. پنجمین نکته نیز پرهیز از گناه است مهمترین عمل در این ماه ترک گناهان و خودداری از رفتارهای ناپسند است. ریشه بیشتر گناهان خشم و شهوت است روزه هر دو را پایین می آورد.

آمارها حاکی از آن است که در این ماه تصادفات کم می شود اختلافات کاهش می یابد. دادگاه ها خلوت می شود. ما می دانیم که این ماه، ماه توبه و استغفار است ماه کمک به نیازمندان و تهذیب نفس است.